

Zaaknummer : 01077464
Ons Kenmerk : ODH983609
Datum : 20-06-2024

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 31 juli 2023 hebben wij een aanvraag om ontheffing geregistreerd als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag betreft de exploitatie van één windturbine en het niet kunnen uitsluiten van aanvaringslachtoffers onder vleermuizen en vogels in de exploitatiefase van deze windturbine. De windturbine wordt gerealiseerd op het terrein van Sif, ten westen van de Pieter van Vollenhovenweg 101 op de Tweede Maasvlakte in de gemeente Rotterdam. De ontheffing is aangevraagd namens Twinpark Sif B.V.

Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.1, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk doden van 72 vogelsoorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Het betreft de volgende vogelsoorten:

Aalscholver	Kievit	Sperwer
Blauwe reiger	Kleine karekiet	Spreeuw
Boerenzwaluw	Kleine mantelmeeuw	Stormmeeuw
Bonte strandloper	Kneu	Tapuit
Bosrietzanger	Kokmeeuw	Tjiftjaf
Braamsluiper	Kolgans	Torenavalk
Fitis	Koolmees	Tuinfluitier
Fuut	Koperwiek	Tureluur
Gele kwikstaart	Krakeend	Veldleeuwerik
Gierzwaluw	Kramsvogel	Vink
Goudhaan	Kruisbek	Visdief
Goudplevier	Meerkoet	Vuurgoudhaan
Grasmus	Merel	Waterhoen
Graspieper	Oeverloper	Waterral
Grauwe gans	Oeverzwaluw	Watersnip
Groenling	Pimpelmees	Wilde eend
Grote barmsijs	Putter	Witte kwikstaart
Grote mantelmeeuw	Rietgors	Wulp
Heggenmus	Rietzanger	Zanglijster
Houtduif	Ringmus	Zilvermeeuw
Houtsnip	Roodborst	Zilverplevier
Huiszwaluw	Scholekster	Zwarte kraai
Kauw	Sijs	Zwarte stern
Keep	Smient	Zwartkop

Tevens is ontheffing aangevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.5,

eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk doden van de volgende vier vleermuissoorten:

- Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*);
- Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*).

Hieronder het kopje 'Toetsingskader en grondslag beschikking' zal worden toegelicht dat deze procedure onder het overgangsrecht valt van de Omgevingswet. De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 januari 2024 tot en met datum 31 december 2055.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen aan Twinpark Sif B.V.;
- II. de in het vervolg van dit besluit opgenomen voorschriften te verbinden aan deze ontheffing;
- III. de aanvraag onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- IV. dat deze ontheffing geldig is vanaf bekendmaking tot en met datum 31 december 2055 (een periode van eenendertig jaar).

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

mr. C. van der Kamp
Directeur Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Op de voorbereiding en bekendmaking van dit besluit is de coördinatieregeling als bedoeld in artikel 3.30 van de Wet ruimtelijke ordening van toepassing. Vanwege deze coördinatieregeling geschiedt de kennisgeving van deze ontwerpbeschikking door de gemeente Rotterdam. Voor de mogelijkheid een zienswijze in te dienen met betrekking tot dit ontwerpbesluit verwijzen wij naar deze kennisgeving. Te zijner tijd zal ook een (definitieve) ontheffing bekend worden gemaakt door het college van B&W van de gemeente Rotterdam, waarbij de mogelijkheid zal worden toegelicht van het aanwenden van rechtsmiddelen daartegen.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

- 1 De ontheffinghouder dient:
 - a. de start van de eerste aanlegwerkzaamheden uiterlijk één week van tevoren te melden;
 - b. het ecologisch werkprotocol op te sturen bij de startmelding van de werkzaamheden;
 - c. het beëindigen van de aanlegwerkzaamheden uiterlijk één week na het afronden daarvan te melden;
 - d. de inbedrijfstelling (ingebruikname) van de windturbines uiterlijk één maand van tevoren te melden.

Voorgaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mailadres meldingwnb@ozhz.nl onder vermelding van 'flora en fauna- Windturbine Twinpark Sif'.

- 2 De windturbine dient te voldoen aan de volgende specificaties, welke bij de effectbeoordeling ten aanzien van beschermde soorten, zijn gebruikt:

	Minimaal (m)	Maximaal (m)
Rotordiameter	160	240
Ashoogte t.o.v. maaiveld	130	150
Tiphoogte	210	270
Tiplaagte	40	-

- 3 De windturbine dient binnen de projectlocatie op de onderstaande locatie op (op basis van Rijksdriehoekskoördinaten) te worden geplaatst zoals die in de aanvraag is getoetst, tenzij duidelijk wordt aangetoond dat dit niet leidt tot andere effecten op kwalificerende soorten en/of aangewezen habitattypen dan reeds in onderhavige aanvraag is bepaald en het bevoegd gezag met deze conclusie instemt. Voorschrift 1 is hierop van toepassing.

Windturbine	X-coördinaat	Y-coördinaat
	60.361	443.140

- 4 De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel en derden welke betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing en de maatregelen in het Toelichting en activiteitenplan van 12 juni 2023. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld en tijdens de bouw en de afbreekfase op de locatie aanwezig te zijn. In het ecologisch werkprotocol dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
 - de voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
 - aanduiding van de locatie van het projectgebied met exacte locaties van de windturbine;
 - de uit te voeren werkzaamheden;
 - de periode waarin de aanleg-of afbreekwerkzaamheden uitgevoerd worden;
 - de voorgestelde maatregelen;
 - het bijhouden van een logboek van de ecologische begeleiding.
- 5 De windturbine dient uiterlijk binnen vijf jaar na bekendmaking van dit besluit te zijn gerealiseerd.

Specifieke voorschriften

- 6 Tijdens het uitvoeren van werkzaamheden tijdens schemer of donker, of wanneer opslagplaatsen 's-avonds verlicht worden, dient lichtuitstraling naar de omgeving voorkomen te worden in de actieve periode van vleermuizen (1 april tot en met 15 oktober).
- 7 De werkzaamheden dienen bij voorkeur plaats te vinden buiten het broedseizoen (grofweg 15 maart tot en met 15 juli).
 - a Wanneer dit niet (geheel) mogelijk blijkt, dient voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole gedaan. Van deze controle dient verslag gedaan te worden in het ecologisch werkprotocol (voorschrift 2).
 - b Indien er bij de controle een broedgeval wordt aangetroffen, dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden totdat het broedgeval is afgerond, of dienen er maatregelen getroffen te worden om verstoring van het broedgeval te voorkomen.
- 8 De voorschriften 6 en 7 zijn zowel tijdens de aanleg- als tijdens de afbreekfase van toepassing.
- 9 Er dient een plan van aanpak voor een stilstandvoorziening voor lokaal broedende vogels opgesteld te worden. Het plan van aanpak dient, minimaal twee maanden voor aanvang van de bouw, doch uiterlijk binnen één jaar na bekendmaking van dit besluit ter goedkeuring te worden voorgelegd aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (zie voorschrift 1) onder vermelding van 'Flora en fauna- Windturbine Twinpark Sif'. In dit plan dient concreet te worden aangegeven op welke wijze de stilstandvoorziening van 50 uur per jaar wordt toegepast en welk effect daarmee verwacht wordt. De genoemde goedkeuring vormt een vereiste waaraan voldaan moet zijn, eer er gestart mag worden met de exploitatie van de turbine.
- 10 Ter reductie van het aantal vleermuisslachtoffers dient een stilstandsvoorziening te worden toegepast voor de gehele operationele periode van de turbine, waarbij de draaisnelheid van de rotoren van de windturbine dient te worden beperkt tot een draaisnelheid ≤ 1 ronde per minuut. Die stilstandsvoorziening dient te worden toegepast in de periode 20 juli tot en met 10 oktober tussen zonsondergang en zonsopkomst, indien er sprake is van de combinatie van elk van de volgende omstandigheden:
 - a bij temperatuur hoger dan 11 graden Celsius; én
 - b bij droog weer (minder dan 1mm neerslag per uur); én
 - c bij een windsnelheid lager dan 5 m/s (op ashoogte).In de periode 20 augustus en 10 oktober dient ook bij een windsnelheid tussen 5,0 en 6,0 m/s op ashoogte de winturbine te worden stilgezet, als er sprake is van wind uit N tot O richting (0 tot 90 graden) en ook de voorwaarden a en b van toepassing zijn.
- 11 In afwijking op het gestelde in voorschrift 10, is het toegestaan om in plaats van de omschreven stilstandsvoorziening, een andere maatregel toe te passen, indien daarmee aantoonbaar vergelijkbare of betere resultaten kunnen worden behaald ten aanzien van het reduceren van vleermuisslachtoffers. Hiervoor dient deze tijdig, maximaal vier maanden vóór het in gebruik mogen nemen van deze maatregel, een beschrijving en motivatie ter goedkeuring te worden voorgelegd aan Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (zie voorschrift 1) onder vermelding van "Flora en fauna- Windturbine Twinpark Sif".

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Deze ontheffing is slechts van toepassing op de aangevraagde 72 vogelsoorten, de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis, de rosse vleermuis en de laatvlieger in de aanleg- en exploitatiefase van de windturbine. Als blijkt dat er ten gevolge van de aanleg of exploitatie van de windturbine verbodsbepalingen overtreden worden zoals genoemd in Hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming ten aanzien van ander dan de aangevraagde diersoorten, dan dient een aanvullende ontheffing te worden aangevraagd.
- Als de windturbine niet binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van dit besluit is gerealiseerd, kunnen Gedeputeerde Staten de ontheffing intrekken.
- Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- Op alle van nature in het wild levende planten en dieren en hun leefgebied geldt de specifieke zorgplicht zoals opgenomen in artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Gelet op deze specifieke zorgplicht dient inzicht verkregen te worden met betrekking tot de aanwezigheid van soorten op de locatie van de activiteit. Hierbij geldt dat objectief vastgesteld moet worden of soorten negatieve gevolgen ondervinden van de voorgenomen activiteiten. Indien noodzakelijk moeten maatregelen getroffen worden om negatieve gevolgen zoveel als redelijkerwijs verwacht kan worden te voorkomen. Indien negatieve gevolgen redelijkerwijs niet te voorkomen zijn, dient de activiteit gestaakt te worden.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 31 juli 2023 hebben wij een aanvraag om ontheffing geregistreerd als bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). De aanvraag betreft de exploitatie van één windturbine en het niet kunnen uitsluiten van aanvaringslachtoffers onder vleermuizen en vogels in de exploitatiefase van deze windturbine. De windturbine wordt gerealiseerd op het terrein van Sif, ten westen van de Pieter van Vollenhovenweg 101 op de Tweede Maasvlakte in de gemeente Rotterdam. De ontheffing is aangevraagd namens Twinpark Sif B.V.

Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.1, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk doden van 72 vogelsoorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Het betreft de volgende vogelsoorten:

Aalscholver	Kievit	Sperwer
Blauwe reiger	Kleine karekiet	Spreeuw
Boerenzwaluw	Kleine mantelmeeuw	Stormmeeuw
Bonte strandloper	Kneu	Tapuit
Bosrietzanger	Kokmeeuw	Tjiftjaf
Braamsluiper	Kolgans	Torenavalk
Fitis	Koolmees	Tuinfluitier
Fuut	Koperwiek	Tureluur
Gele kwikstaart	Krakeend	Veldleeuwerik
Gierzwaluw	Kramsvogel	Vink
Goudhaan	Kruisbek	Visdief
Goudplevier	Meerkoet	Vuurgoudhaan
Grasmus	Merel	Waterhoen
Graspieper	Oeverloper	Waterral
Grauwe gans	Oeverzwaluw	Watersnip
Groenling	Pimpelmees	Wilde eend
Grote barmsijs	Putter	Witte kwikstaart
Grote mantelmeeuw	Rietgors	Wulp
Heggenmus	Rietzanger	Zanglijster
Houtduif	Ringmus	Zilvermeeuw
Houtsnip	Roodborst	Zilverplevier
Huiszwaluw	Scholekster	Zwarte kraai
Kauw	Sijs	Zwarte stern
Keep	Smient	Zwartkop

Tevens is ontheffing aangevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 3.5, eerste lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk doden van de volgende vier vleermuissoorten:

- Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*);
- Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*).

Hieronder het kopje 'Toetsingskader en grondslag beschikking' zal worden toegelicht dat deze procedure onder het overgangsrecht valt van de Omgevingswet. De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 1 januari 2024 tot en met datum 31 december 2055.

Bij de aanvraag behoren de volgende stukken:

- Toelichting en activiteitenplan ontheffing beschermde soorten Wnb 2de windturbine Sif, Pondera, Projectnummer: 721165 V1.0, 12 juni 2023 (hierna: de Toelichting) (ODH772761);
- Natuurtoets tweede windturbine Sif Tweede Maasvlakte, Waardenburg Ecology B.V., Rapportnummer: 22-077, 1 juni 2023 (ODH772762).

Procedure

De uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht is toegepast op deze beschikking.

Doordat de aangeleverde gegevens onvolledig waren, is de procedure op 10 november 2023 opgeschort en is verzocht om aanvullende gegevens.

Op 27 november 2023 hebben wij de volgende aanvullende gegevens ontvangen:

- *Memo*, Nota aanvullingen ontheffing Wnb 'tweede windturbine Sif', Pondera, 20 november 2023 (ODH930377);
- Natuurtoets tweede windturbine Sif Tweede Maasvlakte, Rapportnummer: 22-077, Waardenburg Ecology B.V., 21 november 2023 (vervangt gelijknamige rapport van 30 juni 2022, hierna: Natuurtoets) (ODH930379).

Bevoegd gezag

De activiteiten worden verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij daarom het bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Zienswijzen

De ontwerpbeschikking heeft ter inzage gelegen van 8 maart 2024 tot en met 18 april 2024. Er zijn geen zienswijzen ingebracht.

Wijziging ten opzichte van ontwerpbeschikking

Ten opzichte van de ontwerpbeschikking zijn er geen inhoudelijk wijzigingen aangebracht. Vanwege het inwerking treden van de Omgevingswet is echter wel de zorgplicht onder 'aanwijzingen voor gebruik' aangepast.

Toetsingskader en grondslag beschikking

Omdat de ontheffing is aangevraagd voor 1 januari 2024, het moment dat de Omgevingswet in werking is getreden, geldt het overgangsrecht van artikel 2.9, lid 1 van de Aanvullingswet natuur Omgevingswet (Staatsblad 2020, 310) waarin bepaald is dat het betreffende besluit wordt voorbereid en vastgesteld op basis van de Wnb; het oude recht blijft daarop van toepassing tot het besluit onherroepelijk is. Daarna zal deze ontheffing gelden als een omgevingsvergunning.

De aanvraag is getoetst aan de artikelen 3.1, 3.3, 3.5 en 3.8 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De 72 vogelsoorten waarvoor ontheffing is aangevraagd betreffen van nature in Nederland in het wild levende vogelsoorten welke zijn beschermd op grond van artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Op grond van artikel 3.1, eerste lid, van de Wnb is het verboden om genoemde soorten opzettelijk te doden.

Op grond van artikel 3.3, vierde lid, van de Wnb wordt ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.3, vierde lid, aanhef onder b, van de Wnb aan de orde is; en
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort.

De vier vleermuissoorten waarop voorliggende ontheffing ziet, betreffen van nature in Nederland in het wild levende soorten genoemd in Bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn. De ruige dwergvleermuis, de laatvlieger en de rosse vleermuis zijn tevens opgenomen in Bijlage II van het Verdrag van Bern. Op grond van artikel 3.5, eerste lid, van de Wnb is het verboden om deze vleermuissoorten opzettelijk te doden.

Op grond van artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is ten behoeve van één of meerdere van de belangen genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b; en
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beoordeling

Aanvraag

Het project betreft de realisatie en exploitatie van één windturbine op het terrein van Sif op de Tweede Maasvlakte in de gemeente Rotterdam. Zie onderstaande tabel voor de Rijksdriehoekscoördinaten (X-Y coördinaten), de kadastrale gegevens en de Toelichting voor de ligging van het projectgebied op kaart.

	X-coördinaat	Y-coördinaat	Kadastrale gemeente	Sectie	Nummer
Sif turbine	60.361	443.140	Rotterdam	AM	1126

De activiteit heeft betrekking op de volgende werkzaamheden:

- I. de bouw/aanleg van de windturbine inclusief bijbehorende voorzieningen;
- II. de exploitatie van de windturbine;
- III. het verwijderen van de windturbine aan het einde van zijn levensduur.

Op dit moment zijn de specificaties van de windturbine nog niet bekend, waardoor ook de exacte afmetingen nog niet bekend zijn. Voor de afmetingen is daarom een bandbreedte aangevraagd, opgenomen in de volgende tabel:

	Minimaal (m)	Maximaal (m)
Rotordiameter	160	240
Ashoogte t.o.v. maaiveld	130	150
Tiphoogte	210	270
Tiplaagte	40	-

De realisatie van de windturbine vindt plaats door achtereenvolgens:

- Aanleg van kraanopstelplaats;
- de bouw van een fundament;
- het plaatsen van de mast op de fundatie;

- het plaatsen van de gondel direct met rotorbladen of met de rotorbladen afzonderlijk;
- testen turbine;
- inbedrijfstelling.

De ontheffing wordt aangevraagd ten behoeve van het opwekken van elektriciteit uit wind door middel van windturbine, concreet de exploitatie van de windturbine. De realisatie van de windturbines zal een periode van circa drie tot zes maanden beslaan. De voorbereidingen voor de bouw van de windturbines zullen naar verwachting eind 2023 starten. De daadwerkelijke bouw van de windturbines vindt plaats in 2024 en de installatie wordt naar verwachting in bedrijf genomen in halverwege 2024. De windturbine heeft een technische levensduur van meer dan twintig jaar. Deze levensduur is te verlengen door het strategisch vervangen van relevante delen van de turbine, of en wanneer dit opportuun is, is op dit moment niet aan te geven. Als maximale levensduur wordt uitgegaan van minimaal 30 jaar.

Overtreding verbodsbepalingen

Bouwfase

In de aanvraag is aangegeven dat overtredingen van Wnb-verbodsbepalingen alleen verwacht worden tijdens de exploitatiefase van de windturbine; door het treffen van maatregelen zouden overtreding van de Wnb tijdens de aanlegfase worden voorkomen. Wij achten echter aanscherping nodig van deze voorgestelde maatregelen voor de aanlegfase ter borging dat overtredingen inderdaad niet plaatsvinden. Onze overwegingen voor deze aanscherping zijn opgenomen onder het kopje 'Voorgestelde maatregelen' hierna. Met de aangescherpte werkwijze wordt overtreding tijdens de aanlegfase voorkomen, dit is geborgd in de voorschriften.

Exploitatiefase

In de exploitatiefase van de windturbine geldt dat er slachtoffers onder vogels en vleermuizen kunnen vallen als gevolg van een aanvaring met een draaiend rotorblad dan wel als gevolg van de aanwezigheid in de directe nabijheid van een draaiend rotorblad (voor vleermuizen: barotrauma). Hoewel een windturbine het opwekken van duurzame energie als doelstelling heeft en niet het doden van dieren, valt het voorzienbaar doden van beschermde vogel- en vleermuissoorten niet uit te sluiten. Dat kwalificeert als een vorm van 'voorwaardelijk opzet', in de zin van artikel 3.1, eerste lid, respectievelijk artikel 3.5, eerste lid, van de Wnb.

Om inzichtelijk te maken welke vogel- en vleermuissoorten mogelijk slachtoffer kunnen worden is inzicht nodig in het (lokaal) voorkomen, de talrijkheid, de vliegbewegingen en het vlieggedrag (aanvaringsrisico) van de diverse vogel- en vleermuissoorten. Daarnaast zijn de locatie en de afmetingen van de windturbine gebruikt in de effectbeoordeling. Voor de effectbepaling is uitgegaan van de minimale tiplaagte van 40 meter. Dat scenario vormt -zeker voor de lokale vogelsoorten- een worstcase scenario. In de Natuurtoets zijn voorgenoemde aspecten uitgebreid onderzocht en inzichtelijk gemaakt. Dit onderzoek achten wij afdoende, hieronder lichten wij dit nader toe. Uit dit rapport volgt, dat voor genoemde 72 vogelsoorten niet kan worden uitgesloten dat sprake is van een mogelijk aanvaringsrisico ten gevolge van de exploitatie van de windturbine. Hetzelfde geldt voor de genoemde vier vleermuissoorten.

Afbreekfase

In de aanvraag is opgenomen, dat de windturbine na de exploitatiefase zal worden verwijderd van de locatie. Er zijn geen maatregelen voorgesteld voor de afbreekfase. Gelet op overeenkomende aard van de werkzaamheden achten wij het redelijk de voorschriften die van toepassing zijn tijdens de aanlegfase tevens van toepassing te laten zijn bij de afbreekfase van de windturbine.

Voorgestelde maatregelen

Met betrekking tot de soorten waarvoor ontheffing is gevraagd, zijn in de Toelichting een aantal maatregelen voorgesteld. Wij achten deze in grote lijnen voldoende, op een aantal punten achten wij aanscherping nodig, waaronder de maatregelen ter voorkoming van overtredingen tijdens de aanleg- en afbreekfase.

Aanlegfase

Tijdens de aanlegfase dienen de voorgestelde maatregelen, opgenomen in de Toelichting en zoals hieronder weergegeven, uitgevoerd te worden.

- wanneer er tijdens schemer of donker gewerkt wordt of wanneer opslagplaatsen 's-avonds verlicht worden, wordt lichtuitstraling naar de omgeving voorkomen om verstoring op vlermuizen en vogels te voorkomen;
- Er worden maatregelen getroffen om verstoring van broedende vogels in en om het projectgebied te voorkomen. Deze maatregelen worden vastgelegd in het ecologisch werkprotocol.

Exploitatiefase

Om het aantal aanvaringslachtoffers onder vlermuizen te reduceren, wordt een stilstandvoorziening toegepast. De stilstandvoorziening wordt toegepast in de periode van 20 juli tot en met 10 oktober tussen zonsondergang en zonsopkomst indien er sprake is van een combinatie van elk van de volgende omstandigheden:

- bij temperatuur hoger dan 11 graden Celsius;
- bij droog weer (minder dan 1mm neerslag per uur);
- bij windsnelheid lager dan 5 m/s (op ashoogte).

In de periode 20 augustus en 10 oktober wordt ook bij een windsnelheid tussen 5,0 en 6,0 m/s op ashoogte de winturbine stilgezet, mits sprake is van wind uit N tot O richting (0 tot 90 graden) en de andere voorwaarden van toepassing zijn.

De inzet van deze maatregel achten wij afdoende en hebben wij geborgd in de voorschriften. Omdat de technologische ontwikkelingen op het gebied van onder meer vlermuisedetectiesystemen verdergaan, zijn er wellicht in de nabije toekomst betere maatregelen beschikbaar waarmee betere resultaten kunnen worden bereikt om vlermuisslachtoffers te voorkomen of te beperken. Om die reden hebben wij in voorschrift 11 opgenomen, dat een alternatieve maatregel toegepast mag worden na goedkeuring daarvan door Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid en is een wijzigingsbesluit niet nodig om dergelijke betere maatregelen in te kunnen zetten.

Om het aantal slachtoffers onder lokale broedvogels te verlagen wordt een stilstandvoorziening voor de kleine mantelmeeuw, zilvermeeuw, kokmeeuw en stormmeeuw toegepast. Als uitgangspunt is gehanteerd dat de sterfte van deze soorten met inachtneming van de voorgenomen stilstandvoorziening wordt gereduceerd tot hooguit incidentele slachtoffers binnen het broedseizoen van de betrokken vogelsoorten (<1 ex. per jaar) en er geen sprake van een effect op de GSI van de betrokken populaties is. Op basis van dit uitgangspunt zal er een plan voor een stilstandvoorziening worden uitgewerkt. Hierbij wordt door de initiatiefnemer uitgegaan van een maximale stilstand van 50 uur per jaar. Zoals ook opgenomen in de voorschriften, dient dit plan uiterlijk twee maanden na bekendmaking van deze ontheffing aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid verzonden te worden. Ook is de goedkeuring van het nog in te dienen plan voor de stilstandvoorziening een vereiste waaraan voldaan moet zijn, eer er gestart mag worden met de exploitatie.

Afbreekfase

Zoals hierboven al genoemd achten wij het redelijk de voorschriften die van toepassing zijn tijdens de aanlegfase tevens van toepassing te laten zijn bij de afbreekfase van de windturbine.

Beoordeling staat van instandhouding

Aanlegfase en afbreekfase

Door het treffen van maatregelen wordt overtreding van de Wnb tijdens de aanleg- en de afbreekfase voorkomen. Aanscherping van deze voorgestelde maatregelen voor de aanlegfase achten wij noodzakelijk ter borging dat overtredingen inderdaad niet plaatsvinden. Onze overwegingen voor deze aanscherping zijn opgenomen onder het kopje 'Maatregelen'. Met de aangescherpte werkwijze wordt overtreding tijdens de aanleg- en de afbreekfase voorkomen, dit is geborgd in de voorschriften.

Exploitatiefase vogels

Voor de bepaling van het aantal aanvaringslachtoffers is gebruik gemaakt van bestaande kennis over slachtofferaantallen bij windparken in Nederland, België, Duitsland en andere (West-)Europese landen. Hiermee en met de kennis van de vliegactiviteit van soorten in het plangebied, is op basis van deskundigenoordeel het toekomstige aantal vogelslachtoffers gecalculerd van alle soorten samen bij de geplande turbine.

Voor het bepalen van de mogelijke slachtoffers en de aantallen per soort, is gebruik gemaakt van een gestandaardiseerde methode waarbij vogelsoorten worden geselecteerd waarvan aannemelijk is dat zij jaarlijks slachtoffer kunnen worden (zie paragraaf 5.3.2 en bijlagen 1 en 2 van de Natuurtoets). Deze selectie is onder andere gebaseerd op resultaten van slachtofferonderzoeken in bestaande windparken in Nederland en België, de best beschikbare wetenschappelijke kennis en inzichten over natuurlijke sterfte, telgegevens, het (lokaal) voorkomen van vogelsoorten en vlieggedrag. Om te bepalen hoeveel exemplaren van een soort gemiddeld per jaar over de verschillende regio's vliegen is gebruik gemaakt van het boek 'Vogeltrek over Nederland' (LWVT/SOVON 2002), aangevuld met informatie van trektellen.nl (telposten voor de dagtrek en ringstations voor de nachttrek).

De beoogde turbine wordt voorzien van een stilstandvoorziening voor broedvogels. Deze stilstandvoorziening richt zich primair op vogelsoorten die op de Eerste en Tweede Maasvlakte broeden en op regelmatige basis op rotorhoogte van de geplande windturbine kunnen vliegen, namelijk de kleine mantelmeeuw, zilvermeeuw, kokmeeuw en stormmeeuw. Als uitgangspunt is gehanteerd dat de sterfte van deze soorten met inachtneming van de voorgenomen stilstandvoorziening wordt gereduceerd tot hooguit incidentele slachtoffers binnen het broedseizoen van de betrokken vogelsoorten. Geborgd in voorschrift 9 is het vereiste dat op basis van dat uitgangspunt een plan voor deze stilstandvoorziening zal worden uitgewerkt en ter goedkeuring worden ingediend, minimaal twee maanden voor aanvang van de exploitatie en uiterlijk binnen één jaar na bekendmaking van dit besluit.

Ter beoordeling van het effect van het aantal aanvaringslachtoffers op de gunstige staat van instandhouding (GSI) van de populatie van iedere soort, is de zogenaamde "1%-mortaliteitsnorm" toegepast als toetsingscriterium: 1% van de gemiddelde jaarlijkse natuurlijke sterfte van de populatie. Dit criterium is zowel door het Hof van Justitie van de Europese Unie als de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State geaccepteerd als indicatie van de eventuele gevolgen voor de staat van instandhouding, waarbij de gunstige staat van instandhouding geacht wordt niet in het geding te komen indien de mortaliteit als gevolg van het project kleiner is dan 1% van de jaarlijkse natuurlijke sterfte van de soort en dat een nadere beoordeling vereist is zodra deze 1% grens gepasseerd wordt.

Als uitgangspunt voor de berekeningen is uitgegaan van worst-case scenario's. Zo is in de berekeningen gewerkt met de jaarlijkse sterfte van volwassen vogels aangezien deze lager ligt dan de sterfte van onvolwassen vogels wat maakt dat de berekende sterfte als gevolg van aanvaringen met de geplande turbines procentueel gezien zwaarder meetellen. Daarnaast wordt het er waar mogelijk getoetst op lokale populaties. Voor een aantal broedvogels van meeuwen (kleine mantelmeeuw, zilvermeeuw) wordt de zogenoemde Delta-populatie gebruikt; een regionale populatie die kleiner is dan de landelijke populatie. Voor deze vogels kan beargumenteerd worden dat deze Delta-populatie in redelijke mate op zichzelf staat is zonder grootschalige uitwisseling met andere (deel)populaties in Nederland. Omdat voor deze broedvogels wegens de stilstandvoorziening hooguit incidenteel sterfte is voorzien,

zijn voor deze soort onder broedvogels geen slachtoffers voorzien. Voor de hieronder genoemde vier lokale vogelsoorten worden gedurende de looptijd van het project één of meer slachtoffers voorzien in de gebruiksfase van de geplande windturbine. Het effect van de verwachte sterfte van lokaal verblijvende soorten, is getoetst aan de relevante populaties van de soort, zie onderstaande tabel 1 (tabel 10.1 van de Natuurtoets). Hierbij is tevens onderscheid gemaakt in broedvogels en niet-broedvogels.

Tabel 1. Voorziene sterfte onder lokale vogels, aantal exemplaren gedurende looptijd van de turbine.

	Broedvogel (Br)/ Niet broedvogel (NBr)	Populatie- grootte	1% mortaliteits-norm	Geschatte sterfte per jaar door de turbine
Wilde eend	NBr	700.000	2611	<1
Krakeend	NBr	65.500	183	<1
Kokmeeuw	Br	416.000	416	<1
Kokmeeuw	NBr	400.000	400	1-2
Stormmeeuw	NBr	390.000	546	1-2

De geplande turbine op het Sif terrein kan niet los worden gezien van vergelijkbare andere ruimtelijke ontwikkelingen in de omgeving. Voor deze soorten uit tabel, waarvan per jaar een of meer exemplaren als slachtoffer zijn voorzien (de kokmeeuw en de stormmeeuw) is een cumulatietoets uitgevoerd. Hierbij zijn projecten beschouwd binnen een afstand van 30 km van het plangebied. Hiervoor geldt dat ook in cumulatie er geen sprake zal zijn van overschrijding van de genoemde 1%-mortaliteitsnorm.

Het effect van de sterfte op de GSI van vogelsoorten die voornamelijk tijdens de seizoenstrek slachtoffer worden (zie tabel 10.2 van de Natuurtoets), is getoetst aan de flyway-populatie van deze soorten. De flyway-populaties van trekkende vogelsoorten (vele tienduizenden) en de daaraan gekoppelde 1% van de jaarlijkse natuurlijke sterfte zijn dusdanig omvangrijk dat de 1%-mortaliteitsnorm niet overschreden zal worden.

Voor zowel lokaal voorkomende als trekkende vogels geldt dat het voldoende aannemelijk gemaakt is dat de beoogde turbine geen effect heeft op GSI van de betrokken vogelsoorten.

Exploitatiefase vleermuizen

Voor het bepalen van het aantal aanvaringslachtoffers onder vleermuizen is gebruik gemaakt van bestaande kennis over aanvaringslachtoffers onder vleermuizen bij windparken en gegevens over het lokaal voorkomen van vleermuizen. Voor het bepalen van het lokaal voorkomen van vleermuizen is gebruik gemaakt van bestaande gegevens; namelijk gegevens verzameld vanaf de grond, langs de buitencontour van de Tweede Maasvlakte uit 2019 en gegevens van metingen vanuit een bestaande turbines in de Slufter en langs de Maasmond. De te verwachten soorten in het plangebied zijn lage aantallen van de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis en rosse vleermuis. Omdat het plangebied geen geschikte verblijfplaatsen en weinig geschikte foerageergebieden kent, betreft het alleen langstreckende dieren op weg van winter- naar zomergebied en vice versa. Bovendien is in het plangebied geen sprake van stuwings van trek van vleermuizen.

De landschappelijke situatie met weinig/geen landschapselementen waar vleermuizen gebruik van kunnen maken en weinig insecten beschikbaar als voedsel komt het meest overeen met intensief agrarisch gebied, waar gemiddeld één slachtoffer per turbine per jaar wordt gevonden. De vleermuisactiviteit is op de Tweede Maasvlakte echter relatief laag in vergelijking met agrarisch gebied waardoor dit een worst case benadering is. Op de turbine wordt als onderdeel van het plan een stilstandvoorziening aangebracht. Hierbij wordt de sterfte van vleermuizen met minimaal 80% gereduceerd. Op basis van expert judgement en de toepassing van een stilstandvoorziening voor vleermuizen is er geen sprake van voorzienbare sterfte van vleermuizen in de exploitatiefase van de

windturbine, ten gevolge van die exploitatie. Een verdere toetsing op de lokale populatie is hierdoor niet van toepassing. Omdat er toch gedurende de looptijd van de windturbine incidenteel aanvaringslachtoffers kunnen vallen, wordt voor alle vier vleermuissoorten zekerheidshalve een ontheffing in het kader van de Wnb aangevraagd. Het is uitgesloten dat de watervleermuis slachtoffer wordt, gelet op zijn (foerageer)gedrag.

Mocht onverhoopt blijken dat bij de turbine meer slachtoffers onder vleermuizen en vogels vallen, kunnen er aanvullende maatregelen opgelegd worden om deze aantallen te reduceren. Onder meer slachtoffers wordt verstaan 50% meer aantallen dan is ingeschat als totaal aantal slachtoffers onder vogels, zoals opgenomen in tabel 10.1 en tabel 10.2 van de Natuurtoets

Belangenonderbouwing

De volgende wettelijke belangen als bedoeld in artikel 3.3, vierde lid, aanhef en onder b en artikel 3.8, vijfde lid, aanhef onder b, van de Wnb zijn ten grondslag gelegd aan de aanvraag:

Vogels

- in het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna.

Vleermuizen

- ter bescherming van flora of fauna;
- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

In de aanvraag wordt onderbouwd dat het project bijdraagt aan de hiervoor genoemde wettelijke belangen. Het beperken van klimaatverandering, het verminderen van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen en daarmee het vergroten van de elektriciteitsvoorzieningszekerheid en het reduceren van de uitstoot van luchtverontreinigende emissies zijn de belangrijkste doelen van dit project. Met deze doelen worden de eerder benoemde belangen gediend. De motivering kan als volgt worden samengevat:

Beperken klimaatverandering

De uitstoot van broeikasgassen die onder meer vrijkomen bij de productie van energie uit fossiele brandstoffen, draagt bij aan klimaatverandering welke een significante en overwegend negatieve invloed heeft op de openbare veiligheid, flora en fauna, volksgezondheid en economie. Op internationaal, Europees, nationaal en lokaal niveau wordt ingezet op het beperken van de uitstoot van broeikasgassen. Op grond van de Europese richtlijn voor Hernieuwbare Energie geldt voor Nederland een taakstelling van 32% duurzame energie in 2030¹. In de Klimaatwet is voor Nederland het streven vastgelegd om in 2030 en 2050 de emissies van broeikasgassen te reduceren tot 49% ten opzichte van 1990 en een volledige CO₂-neutrale elektriciteitsproductie in 2050². Dit vereist het vervangen van de huidige opwekking van energie uit fossiele energiebronnen. Zoals op te maken onder het kopje 'Geen andere bevredigende oplossing' te lezen valt levert het project hier een bijdrage aan.

Klimaatverandering is van overwegend negatieve invloed op de volksgezondheid, in de vorm van het frequenter optreden van weersextremen, de toename van het risico op overstromingen respectievelijk langere droogteperiodes hetgeen weer bijdraagt aan de grotere aanwezigheid van infectieziekten en het plaatsvinden van

¹ <https://europadecentraal.nl/onderwerp/klimaat-en-milieu/energie/hernieuwbare-energie/>.

² Artikel 2, tweede lid, van de Klimaatwet.

extreme hitte (hittegolven) en koude periodes. Klimaatverandering beïnvloedt ook het watersysteem met diverse bedreigingen voor de openbare veiligheid. Aangezien een groot gedeelte van Nederland gevoelig is voor overstromingen vanuit zee of rivieren, leiden de met klimaatverandering gepaard gaande zeespiegelstijging en de verandering in piekafvoeren tot verhoogde risico's op overstromingen en daarmee tot een grotere risico's voor de openbare veiligheid, maar risico's voor gewassen, flora en fauna. Wanneer overstroming of grootschalige droogte plaats vinden zorgt dit tevens voor grote economische schade, mede in verband met de toenemende druk op het beschikbare zoetwater. Het beperken van klimaatverandering dient aldus de hiervoor genoemde belangen.

Verminderen van afhankelijkheid van fossiele brandstoffen en vergroten van elektriciteitsvoorzieningszekerheid

Het realiseren van duurzame energie en het verminderen van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen is ook in het belang van de energievoorzieningszekerheid en met name van groot belang voor de openbare veiligheid en economie. Een stabiele elektriciteitsvoorziening is van belang vanwege de rol die het speelt in het functioneren van allerlei maatschappelijke voorzieningen en instellingen. De huidige energieopwekking bestaat voor een groot deel uit energie opgewerkt uit fossiele brandstoffen. Dit zijn eindige bronnen, en het overgaan naar duurzame energiebronnen is dan ook van groot openbaar belang en cruciaal voor energievoorzieningszekerheid van Nederland. Met de realisatie van dit project wordt een bijdrage geleverd aan deze overgang en dus aan de energievoorzieningszekerheid, waarmee de hiervoor genoemde belangen gediend worden.

Reduceren van uitstoot van luchtverontreinigende emissies

Bij verbranding van fossiele brandstoffen komen veel luchtverontreinigende emissies vrij. Deze emissies zijn negatief voor de volksgezondheid en grotendeels negatief voor de flora en fauna. Het reduceren van de uitstoot van luchtverontreinigende emissies zorgt voor een betere luchtkwaliteit. Daardoor hebben mensen minder vaak astma, longaandoeningen en hart- en vaatziekten. Het reduceren van luchtverontreinigende emissies is in het belang van de volksgezondheid.

Conclusie

Gelet op het voorgaande zijn de hiervoor genoemde wettelijke belangen voldoende onderbouwd om de negatieve effecten op de betrokken soorten, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Geen andere bevredigende oplossing

Om aan de verschillende taakstellingen te kunnen voldoen is het van belang dat hernieuwbare energiebronnen gerealiseerd worden. Hieronder zal het alternatief van een ander vorm van energiewinnen worden besproken alsook een alternatieve locatie voor de beoogde turbines.

Volgens het Rijksbeleid zijn de belangrijkste winvormen van hernieuwbare energie in Nederland windturbines op land en zee en zonne-energie (zonnepanelen op daken en in zonneparken)³. Windenergie is vanwege het geringe ruimtebeslag in vierkante meters en het multifunctionele gebruik van de ruimte een heel belangrijke winvorm. De Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland heeft op haar website een vergelijking gemaakt tussen wind- en zonne-energie⁴. Zij stelt dat een moderne windturbine van 5 MW ongeveer 18.000 MWh elektriciteit per jaar produceert, wat gelijk staat aan het elektriciteitsverbruik van ongeveer 6.000 woningen of de opbrengst van 15 hectare aan zonnepanelen. De turbine zal een vermogen van 15 MW hebben (bovengrens). Dit levert per jaar ongeveer 54.000 MWh op wat dus gelijk staat aan 16.000 huishoudens (op basis van 3.350 kWh per huishoudens). Dit komt overeen met het oppervlak van circa 45 voetbalvelden. Uit het oogpunt van ruimtegebruik valt windenergie dus gunstiger uit dan zonne-energie.

³ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-energie/meer-duurzame-energie-in-de-toekomst>

⁴ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/windenergie-op-land/subsidies-en-financiering#elektriciteitsopbrengst>
ODH983609

Het plaatsen van windturbines in Nederland leidt helaas op alle locaties tot het doden en/of verwonden van diersoorten gezien het brede voorkomen van deze soorten. Het is daarom een lastige afweging van alternatieve locaties, waarvoor ook andere wettelijke kaders bepalend zijn dan enkel dat van de Wet natuurbescherming. Het is daarbij van belang dat alle geschikte locaties voor windenergie optimaal worden benut, om te voldoen aan de opgave die voortvloeit uit de energietransitie. Daarom zijn in de Omgevingsverordening Zuid-Holland de gebieden, waaronder de Tweede Maasvlakte, aangewezen waar windenergie bestemd kan worden, , waarmee een nadere uitwerking gegeven aan de geformuleerde uitgangspunten in de Omgevingsvisie Zuid-Holland tot stimulering van duurzame energiebronnen, waaronder windenergie.

Gezien het voorgaande, is voldoende onderbouwd dat er geen andere bevredigende oplossingen aanwezig zijn.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.3, eerste lid, en artikel 3.8, eerste lid, van de Wnb worden verleend.